

УДК 338.1:614 (447)

Чумак О.В.

канд. філософ. наук, доц. НУ«Запорізька політехніка»

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

ІТ–одна з найбільш глобальних галузей світової економіки, яка в останні 10 років стала особливо активно розвиватися в Україні.

За офіційними даними, на початок 2019 року в Україні працювало майже 4000 активних компаній зі штатом до 80 співробітників і 2309 фірм із загальною кількістю персоналу більше 80 чоловік. За неофіційними даними, приблизно половина компаній зареєстрована в столиці. Велика концентрація ІТ-фірм в Харкові, Дніпрі, Львові та Одесі.

Офіційна статистика ставить Україну на 24 місце в світовому рейтингу найбільш привабливих країн для розробки ПЗ. Зараз тут зареєстровано 146000 патентів, одночасно з цим 100+ провідних компаній зі списку Fortune-500 користуються послугами українських фахівців. Масштабному розвитку вітчизняного ІТ-сектору сприятиме і успіх стартап-проектів, які вже сьогодні приносять своїм власникам, зокрема таким компаніям, як Gitlab, BitFury, Grammarly, Paymentwall, DepositPhotos, Jooble, Leantegra, Wider та ін., мільйонний прибуток.

ІТ-індустрія в Україні стрімко розвивається, значно випереджаючи середньосвітові темпи. Відбувається це, в основному, завдяки співпраці українських фахівців з великими іноземними замовниками. Зарплати в ІТ-сфері наближені до «західних» і складають близько \$2200 на місяць.

Експорт інформаційних та комп'ютерних технологій з України з початку року зріс на 18,3%. Експерти пояснюють таке зростання спрощенням процедури експорту послуг, у результаті чого кількість

працівників у 50 найпрестижніших ІТ-компаніях України збільшилася на 7%. Збільшилася і частка ІТ-послуг в структурі експорту. ІТ-галузь разом з аграрним сектором та металургією входять до трійки індустрій з найбільшою часткою ВВП країни. Водночас підвищився і об'єм податків (32,9%; 3,69 мільйона гривень).

Українська ІТ-індустрія є надзвичайно перспективною. За прогнозами експертів вітчизняної асоціації «ІТ-України», якщо створити відповідні умови, які стимулюватимуть її розвиток, то, уже до 2025 року експорт ІТ-послуг сягне 9 млрд. доларів, кількість фахівців у цьому секторі економіки зросте до 242 тисяч, а ринок ІТ становитиме майже 5 відсотків вітчизняного ВВП. І це цілком реально, адже ІТ-галузь, на відміну від більшості інших, розвивається швидко і прогнозовано.

Попри позитивну динаміку (на сьогодні темпи зростання українського ІТ-сектору складають більше 20% на рік), український ІТ-ринок за світовими масштабами продовжує залишатися невеликим і становить майже один відсоток від загальносвітового показника. Тоді як, наприклад, ІТ-ринок Індії оцінюється в 145 млрд доларів, а кількість ІТ-фахівців у цій країні перевищує 4 млн, що в 40 разів більше, ніж в Україні.

В Україні є великий внутрішній ринок креативних галузей, які не відносяться до ІТ, але рівень експорту в таких галузях залишається низьким через обмеження, що добре відомі ІТ-ринку. Серед головних обмежень для ІТ-індустрії в Україні, на думку багатьох експертів, слід виділити відсутність передбачуваного та послідовного оподаткування; повільні темпи та не завжди оптимальні реформи системи освіти; низький рівень захисту прав інтелектуальної власності та слабкий захист прав інвесторів; повільне вдосконалення ІТ-та телекомунікаційної інфраструктури. Серед інших несприятливих факторів для ІТ-галузі України називають нестабільність національної валюти, низьку купівельну спроможність, високі податки, правову незахищеність бізнесу, тиск зі сторони контролюючих органів, а також складні митні процедури.

Для досягнення більш високих показників у вітчизняній ІТ-сфері державі та гравцям ринку необхідне комплексне вирішення нагальних проблем, серед яких: спрощення працевлаштування іноземців, розвиток кадрового капіталу та системи освіти, скасування застарілих регуляторних бар'єрів, розбудова ІТ-екосистеми та робота над створенням українських технологічних парків. Ключовим завданням усіх рівнів органів влади та ІТ-компаній наразі має стати створення сприятливого податкового та законодавчого середовища, викорінення корупції, сприяння інвестицій в ІТ-галузь, підвищення якості вищої освіти; розвиток регіональних ІТ-кластерів; створення потужного внутрішнього ринку ІТ-послуг

і стимулювання експорту, розвиток креативних ІТ-індустрій і професій; відхід від аутсорсингу та перехід до сервісного консалтингу та інжинірингу рішень та платформ. Суттєвого значення для ефективного розвитку національної економіки і українського ІТ-бізнесу також набуває і репутація країни в цілому. Тобто, важливо досягти синергії між бізнесом, урядом, навчальними закладами та різноманітними міжнародними організаціями.

Тільки за таких умов Україна зможе успішно конкурувати з іншими країнами в ІТ-сфері як на європейському, так і на світовому ринках.